

СИЛАБУС навчальної дисципліни « ПІДПРИЄМНИЦТВО »

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності,	281 Публічне управління та адміністрування
Тип і назва освітньої програми	ОПП Місцеве самоврядування
Курс, семестр	4 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 5 , Загальна кількість годин –150 год., із яких: денна форма здобуття освіти: лекцій – 34 год., практичних занять – 16 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробників	Мирна Ольга Володимирівна , доцент кафедри підприємництва і права, к.е.н., доцент ✉: olga.myrna@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/myrna-olga-volodymyrivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни «Підприємництво» є досягнуті результати освітньо-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні ОК «Інформаційні системи та технології», ОК «Маркетинг», ОК «Менеджмент», ОК «Філософія», ОК «Самоменеджмент». Ці знання забезпечують базу для засвоєння практичних аспектів створення, організації та розвитку підприємницької діяльності.
Компетентності	<i>загальні:</i> ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності). <i>фахові:</i> ФК 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.
Результати навчання	ПРН 8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень. ПРН 10. Уміти користуватися системою електронного документообігу.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Окрім базових правових знань, дисципліна розвиває критичне мислення, вміння аргументовано відстоювати свою позицію, ефективно комунікувати, аналізувати проблеми та працювати в команді. Студенти набувають

навичок прийняття зважених рішень і відповідального ставлення до своїх обов'язків, що є необхідними для успішної професійної діяльності та соціальної інтеграції.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Надати здобувачам знання про науково-теоретичні основи, методологічні й організаційні положення для ефективного здійснення підприємницької діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Загальні основи підприємництва
- Тема 2. Державне регулювання підприємницької діяльності
- Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів бізнесу
- Тема 4. Установчі документи та порядок реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності
- Тема 5. Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації
- Тема 6. Механізм створення власної справи
- Тема 7. Планування в підприємницькій діяльності
- Тема 8. Фінансове забезпечення бізнесу
- Тема 9. Основи оподаткування підприємницької діяльності
- Тема 10. Ліцензування, патентування та франчайзинг в підприємницькій діяльності
- Тема 11. Ризики підприємницької діяльності
- Тема 12. Підприємницька діяльність у сфері роздрібною торгівлі
- Тема 13. Підприємницька діяльність у сфері оптової торгівлі
- Тема 14. Підприємницька діяльність у сфері послуг
- Тема 15. Менеджмент та маркетинг торговельного підприємства
- Тема 16. Торгова логістика
- Тема 17. Торговельна політика Євросоюзу

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

словесні методи: *лекція, розповідь-пояснення; бесіда*; наочні методи: *ілюстрування; демонстрування*; практичні методи: *вправи; практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату*, методи самостійної роботи вдома: *завдання самостійної роботи*, робота під керівництвом викладача: *виконання практичних завдань*, методи формування пізнавальних інтересів: *створення ситуації інтересу; ситуації новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації*, методи усного контролю: *обговорення теоретичних питань, доповіді*; методи письмового контролю: *письмове виконання практичних завдань*; тестовий контроль: *розв'язування тестів*; інтерактивні методи: *дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій*; комп'ютерні і мультимедійні методи: *використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання*.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перекладання

перекладання видів робіт відбувається відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproosvitniyproces2025.pdf>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf>).
Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів

	<p>без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів меншої, ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат інституту/деканат факультету, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор інституту/декан факультету своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу директорату/деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор інституту/декан факультету за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.</p>
<p>- щодо академічної доброчесності</p>	<p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності http://surl.li/sbyeab та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету http://surl.li/cbcoqm. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p>
<p>- щодо відвідування занять</p>	<p>У відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproosvitniyproces2025.pdf) відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача. Контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти навчальних занять здійснює директор інституту/декан факультету. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань.</p>
<p>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneformalnuosvitu2025.pdf.</p>

**- щодо
оскарження
результатів
оцінювання**

Відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf>), студенти мають право оскаржувати результати поточного або семестрового контролю, якщо вони не погоджуються з отриманою оцінкою. Після оголошення результатів студент може звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо оцінки. Якщо в процесі обговорення не вдається вирішити спірну ситуацію, здобувач освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження можуть бути випадки недотримання викладачем встановленої системи оцінювання, зазначеної в робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання, або наявність конфлікту інтересів, про існування якого студент не був і не міг бути обізнаним до проведення оцінювання. Оскаржити результат можна не пізніше наступного робочого дня після його оголошення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Алопій В.В., Середа С.А., Шутовська Н.О. Основи підприємництва: Навчальний посібник. Львів. Новий Світ-2000. 2018. С. 323.
2. Михайлова О.С., Писаренко С.В., Носенко Д.В., Бондаренко Н.С. Підприємницька діяльність під час війни: особливості, ефективність, стратегії. *Вісник Хмельницького національного університету*. № 6 Хмельницький 2023. С. 15-21.
3. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. О. В. Димченко; [О. В. Димченко, О. Д. Панова, В. В. Коненко та ін.]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 432 с.
4. Підприємництво: підручник / І. В. Гонtareва. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с.
5. Основи підприємницької діяльності : підручник / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. 515 с.

Допоміжні

1. Babenko, V., Koniaieva, Y., Shylovtseva, N., Marenych, T., Myrna, O., and Serdiuk, O. (2020). IT Project Risk Management Model. The 1st International Conference on Distributed Sensing and Intelligent Systems, Agadir, Morocco. February 1-3, 2020. URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783030642570> [Springer] Модель управління ризиками IT-проектів
2. Yevsieiev, V., Rovynska, K., Koshovyi, B.P., Myrna, O., & Syniavska, O. (2024). Peculiarities of regional development under martial law: State and administrative aspects. *Amazonia Investiga*, 13(75), 274-284. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.75.03.23> Особливості регіонального розвитку в умовах воєнного стану: державно-управлінські аспекти. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001275678700016> [Web of Science]
3. Грицюк Н. О., Івашко О. А., Сак Т. В. Інноваційне підприємництво та управління стартап проектами : навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 172 с.
4. Карпюк Г. Основи підприємництва : навч. посіб. для здобувачів проф. (проф.-техн.) освіти. Київ : Компанія ВАІТЕ, 2021. 105 с.
5. Мирна О.В. Основні заходи розвитку малого та середнього підприємництва: регіональний аспект. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 1. С. 72-77. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-1-15> (Index Copernicus)
6. Мирна О.В., Першін Ю.Е. Безпечність харчових продуктів закладів гостинності туристичної галузі. *Туризм і рекреація в Україні у воєнний та повоєнний час*. Всеукраїнська науково-практична конференція 28 червня 2024 р.; Полтава: ПДАУ. 2024. 196 с. С. 105-109. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/2908/zbirnyktez28062024.pdf>
7. Мирна О.В., Першін Ю.Е. Класифікація критеріїв безпечності харчових продуктів. Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за результатами науково-дослідної роботи 2021-2022 років (м. Полтава, 17-18 травня 2023 р.). Полтава: ПДВ ПДАУ, 2023. С. 73-75.
8. Мирна О.В., Першін Ю.Е., Шкарін Б.В. Напрями державної підтримки розвитку тваринництва в Україні. *Актуальні аспекти розвитку науки і освіти*. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної

конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців (8-9 грудня 2022 р.). ОДАУ, м. Одеса.
URL: <https://osau.edu.ua/pro-universitytet/naukova-robota/materialy-konferentsij/>

9. Михаліцька Н. Я., Верескля М. Р. Логістичний менеджмент: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 440 с.

10. Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник / Алексеева С. В., Базиль Л. О., Байдулін В. Б., Гриценко І. А., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Сохацька Г. В. Житомир: "Полісся", 2021. 248 с.

11. Підприємництво як чинник розвитку інноваційної моделі економіки України та її регіонів : монографія / під заг. ред. канд. екон. наук, проф. Кривов'язюка І. В. ; Луц. нац. техн. ун-т. Київ : Кондор, 2020. 169 с.

12. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : монографія / за заг. ред. проф. Н. М. Соломянюк, проф. Л. В. Страшинської ; Нац. ун-т харч. технологій. Київ : ЛІДЕР, 2020. 220 с.

13. Розвиток соціального підприємництва в Україні. Біла книга. Під загальною редакцією Валерія Кокотя. К.: 2020. 98 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1Th4nsvSkcLEpZmKg0b6BztOZCLB1_5S/view

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. IdeaBox - реєстрація торгової марки онлайн URL: <https://ideabox.name/uk/>

2. Бути підприємцем - просто! URL: <https://taxer.ua/uk/>

3. Державне підприємство «ДІА» URL: <https://se.diia.gov.ua/>

4. Допомога підприємцям у створенні та розвитку бізнесу URL: <https://business.diia.gov.ua/>

5. Електронні сервіси он-лайн URL: <https://online.minjust.gov.ua/>

6. Майданчик Prozorro, для публічних закупівель URL: <https://prozorro.gov.ua/>

7. Освітній курс «Бізнес в аграрній сфері Grow up: Agro» URL: https://business.diia.gov.ua/courses/biznes-v-agrarnij-sferi-grow-up-agro?fbclid=IwAR3uPiq3FOHQ2ufzxo8cD6laMoMhqbvLfEJ7frApdAZT20f_rEMjeBWKsU

8. Освітня платформа Prometheus: URL: <https://prometheus.org.ua/>

9. Програма фінансування досліджень та інновацій Горизонти Європи URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

10. Просвітницький проєкт аналітичного центру CASE Україна URL: <http://old.cost.ua/business/>

11. Скільки часу ви готові приділити розвитку вашого бізнесу? URL: <https://www.merezha.ua/>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри підприємництва і права
протокол від 01.09.2025 р. № 1.

Додаток до силабусу

**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни,^{*}
денна форма здобуття освіти

Назви тем / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи	розв'язування тестів	екзамен	
Тема 1. Загальні основи підприємництва	4				4
Тема 2. Державне регулювання підприємницької діяльності	-				-
Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів бізнесу	-				-
Тема 4. Установчі документи та порядок реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності	4	6			10
Тема 5. Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації	4				4
Тема 6. Механізм створення власної справи	-				-
Тема 7. Планування в підприємницькій діяльності	-	6			6
Тема 8. Фінансове забезпечення бізнесу	4				4
Тема 9. Основи оподаткування підприємницької діяльності	-	6	11		17
Тема 10. Ліцензування, патентування та франчайзинг в підприємницькій діяльності	4				4
Тема 11. Ризики підприємницької діяльності	4	6			10
Тема 12. Підприємницька діяльність у сфері роздрібно́ї торгівлі	-				-
Тема 13. Підприємницька діяльність у сфері оптової торгівлі	-				-
Тема 14. Підприємницька діяльність у сфері послуг	-	6			6
Тема 15. Менеджмент та маркетинг торговельного підприємства	4				4
Тема 16. Торгова логістика	4				4
Тема 17. Торговельна політика Євросоюзу	-	6	11		17
Екзамен	-	-	-	20	20
Всього	32	36	22	20	100

^{*} додаткову кількість балів здобувач вищої освіти може отримати опублікувавши тези доповідей у межах тем дисципліни. Максимальна кількість балів за опубліковані тези – 10 балів – додаються в кінці семестру

Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Студент демонструє розуміння сутності матеріалу, практичне завдання вірно виконане з обґрунтованими висновками
3	Студент демонструє неточні знання і розуміння основних положень матеріалу; практичне завдання виконане з помилками, має поверхневі висновки
2	Студент демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень матеріалу; наявні суттєві помилки
0-1	Завдання не виконано / практичне завдання виконане на незадовільному рівні – студент не демонструє знання і розуміння основних понять та положень матеріалу, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
6	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
4-5	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
2-3	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
0-1	Здобувач вищої освіти не має уявлення про предмет вивчення, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти

Шкала та критерії оцінювання
розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
11	здобувач демонструє розуміння сутності матеріалу, про що свідчать 90 -100 % правильних відповідей
9-10	здобувач демонструє знання і розуміння основних положень завдань (70 – 89 % вірних відповідей)
6-8	здобувач демонструє неточні знання і розуміння основних положень матеріалу, що підтверджується 60 – 69 % вірних відповідей
3-5	здобувач демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень матеріалу; має 50 – 59 % вірних відповідей, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
0-2	здобувач демонструє фрагментарні знання та слабе розуміння матеріалу; має менше 50 % правильних відповідей, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання
екзамену

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Для 1-го та 2-го теоретичного питання	10	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань, навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
	9	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
	7-8	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
	1-6	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.
	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти